

1a JORNADA PATRIMONI I ESCOLA

Canvi de perspectiva: preguntar, escoltar, connectar, col·laborar

Els programes educatius dels equipaments patrimonials ofereixen a les escoles un ampli ventall d'activitats, dissenyades en formats diferents i pensades per als diferents nivells educatius. Són activitats interessants i motivadores que ofereixen oportunitats d'aprenentatge actiu, enfocaments innovadors i generen una bona experiència en els grups escolars.

Sovint, però, el disseny d'aquesta oferta es planteja des de la perspectiva interna de l'equipament cultural. Rarament es considera l'oferta d'altres centres, ni es té una idea clara de les necessitats i expectatives de les escoles, ni es tenen sempre en compte tots els elements de l'alineament d'activitats i materials als requeriments curriculars (objectius, continguts i competències associades).

Les escoles utilitzen les visites als equipaments patrimonials com un complement a la seva programació. Una visita ràpida, que no sempre està ben integrada amb el treball curricular de l'aula. La interlocució prèvia entre mestres i serveis educatius per acordar objectius acostuma a ser pobre, i moltes vegades els alumnes no han rebut la preparació prèvia adequada.

Sabem que les visites escolars són més eficaces i l'experiència d'aprenentatge dels alumnes és més significativa, quan aquestes estan ben connectades amb el treball que es fa a l'aula. Sabem que l'impacte es més gran quan els serveis educatius i els mestres treballen junts i s'impliquen per respondre a necessitats concretes de l'escola, oferint solucions a mida.

Ens hauríem de plantejar, per tant, si estem fent tot el possible per maximitzar l'aprenentatge dels alumnes amb el patrimoni, tant en coneixements com en competències. El potencial d'alineament tècnic amb el sistema educatiu per augmentar l'assoliment d'objectius docents no està prou realitzat.

Cal reflexionar, també, sobre el paper educatiu dels equipaments patrimonials: què aporten d'especial a l'educació dels infants i els joves, i quina contribució poden fer al canvi educatiu que s'està produint? Com ho podem fer perquè els programes educatius del patrimoni no siguin un simple afegit o complement, i esdevinguin essencials per a les escoles?

Què volen i què necessiten els mestres i les escoles dels equipaments patrimonials? Com es poden abordar els canvis en el sistema educatiu i quins reptes afronten els mestres davant aquests canvis? Com els docents poden participar més activament en el disseny de les propostes educatives? Com desenvolupar col·laboracions de més llarga durada que la simple visita?

Per abordar aquestes qüestions, cal un canvi de perspectiva en la programació educativa del patrimoni per tal de dissenyar i produir activitats i projectes que tinguin en compte les necessitats de les escoles i del sistema educatiu. Cal establir, doncs, un diàleg: preguntar i escoltar per conèixer les necessitats concretes de l'escola, crear-ne relacions, buscar-ne connexions i col·laborar-ne.

Cal també prendre consciència i aprofitar les pròpies capacitats i fortaleeses, mirant de no mimetitzar l'escola sinó de connectar a partir de les oportunitats diferencials: treballar amb la "realitat", experiències vivencials, transversalitat, ampliar perspectives, aprendre diferents maneres de mirar i pensar, pràctiques totes elles d'alt interès pedagògic en el context de canvi educatiu.

La **1a Jornada Patrimoni i Escola** donarà algunes idees en aquesta línia. Les ponències marc , amb aportacions de l'àmbit del patrimoni i també de l'ensenyament, s'alternaran amb els resultats de la recerca i l'explicació d'experiències. La jornada vol esdevenir el punt de partida d'una comunitat de pràctica que treballi per avançar el canvi de perspectiva, i per millorar la qualitat i la profunditat de les experiències i els materials educatius. Continuarà l'aprenentatge i la reflexió, i generarà eines operatives (pautes, bones pràctiques, etc) que es puguin incorporar i aplicar a la pràctica professional.

La **1a Jornada Patrimoni i Escola** és fruit del desplegament de l'Acord Marc entre el Departament de Cultura i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, per a la millora de la utilització pedagògica del patrimoni i de l'accés i ús per part de la comunitat educativa.

PROGRAMA

MATÍ

9:00h. Benvinguda a càrrec de Josep Manel Rueda, director del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

9:15h. Sessió 1: Presentació de l'Acord Marc de Col·laboració entre el Departament de Cultura i el Departament d'Ensenyament

A càrrec de Joan Pluma, director general d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni i director de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, i de Maria Teresa Pijoan, directora general d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat.

9:45h. Sessió 2: Les visites als equipaments patrimonials. Quines són les expectatives dels docents i les escoles?

A càrrec de Margarida Loran, consultora independent de museus i patrimoni, i de Pere Viladot, investigador en didàctica dels museus de ciència, Cap del Servei d'Educació del Museu de Ciències Naturals de Barcelona fins l'agost de 2015.

Presentaran els resultats de dos estudis portats a terme recentment sobre les motivacions, les expectatives i les perspectives dels docents i de les escoles en les visites als equipaments patrimonials.

11:15h. Pausa-cafè

11:45h. Sessió 3: La didàctica competencial del patrimoni

A càrrec de Joana Ferrer, Cap del Servei d'Orientació i Serveis Educatius del Departament d'Ensenyament i de Jordi Domingo, assessor tècnic del Servei d'Orientació i Serveis Educatius.

Aportaran la perspectiva que en tenen els tècnics d'Ensenyament sobre l'adaptació als canvis en el currículum, els reptes que afronten els mestres i la didàctica que esperen dels equipaments patrimonials. Plantejaran recomanacions per desenvolupar programes d'aprenentatge transversal, alinear-los amb el currículum i les competències bàsiques.

13:15h. Pausa-dinar (càtering a càrrec de l'organització de la Jornada)

TARDA

14:30h. Sessió 4: Els equips de treball col·laboratiu, colideratge i competències personals i professionals

A càrrec de Pau López, Dr. en Psicologia, professor de la Universitat Ramon Llull i investigador del Grup de Recerca Pedagogia, Societat i Innovació amb el suport de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (PSITIC), i de Teresa López, membre de l'empresa de serveis Nusos, SCCL, educadora del Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

Els equips de treball col·laboratiu entre tècnics dels equipaments patrimonials i els docents de centres educatius, persones que sovint han treballat junts prèviament, requereixen posar en pràctica dos elements clau per obtenir l'èxit en els resultats: una definició clara de les competències professionals que cada membre aporta al grup i la forma de relació entre els membres i, per tant, del lideratge del projecte.

16:00h. Sessió 5: Presentació de tres experiències de treball col·laboratiu entre equipaments i escoles. Lliçons i bones pràctiques a extreure del treball realitzat per aquests equipaments:

- El projecte *Gerunda Romana*. Un exemple d'èxit de la col·laboració entre els serveis educatius del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona i la comunitat educativa escolar de Girona. A càrrec de Lada Servitja, tècnica de difusió i serveis educatius del MAC-Girona, i de Gerard Carrión, catedràtic de Física i Química de Secundària.
- El projecte *Tàndem* del Museu Nacional d'Art de Catalunya i l'Escola Miquel Bleach de Barcelona. Quan l'equipament patrimonial lidera el procés de canvi de l'escola. A càrrec de Teresa González, Cap del Servei Educatiu del MNAC i d'Esther Fuertes, mestra i tècnica del mateix Servei.
- El *Consell dels savis*. Una activitat d'història viscuda construïda en base als interessos dels alumnes. A càrrec de Francesc Cardona, tècnic d'Acció cultural i Educativa del Museu d'Història de Catalunya, i de José Maria Hervás, professor d'història de batxillerat a l'Institut Miquel Martí i Pol de Cornellà de Llobregat.

17:30h. Sessió 6: Presentació de la creació d'una comunitat de pràctica per treballar i aprofundir en els objectius de les jornades durant el 2016

A càrrec de Margarida Loran, consultora independent de museus i patrimoni.

18:00h. Cloenda a càrrec de Xavier Arola, gerent de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura, i de Maria Cacheda, responsable de l'Àrea d'Acció Educativa de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural.

18:15h. Visita guiada a l'exposició temporal *Els caps tallats. Símbols de poder*